



واحد برنامه ریزی درسی EDC

## راهنمای تدوین شناسنامه کامل دروس دوره های آموزشی رشته های علوم پزشکی

شناسنامه کامل هر یک از دروس حاوی اهداف کلی یادگیری (توانمندی های مورد انتظار از فراگیران)، راهبردها و روش های یاددهی یادگیری، نحوه ارزیابی دانشجو، منابع درس، و سایر مقررات مربوط به ارائه درس می باشد. راهنمای حاضر به منظور آشنایی بیشتر با نحوه تکمیل فرم های شناسنامه کامل دروس تهیه گردیده است.

### فرم های شناسنامه کامل دروس را چه زمانی باید تکمیل کرد؟

فرم شناسنامه کامل درس می بایست یک ماه قبل از شروع هر سال تحصیلی توسط استاد مسئول درس تکمیل و به مدیر گروه مربوطه ارسال گردد. برای نوبت های بعدی ارائه درس نیز می بایست همین زمان بندی برای بازبینی و به روز رسانی شناسنامه درس رعایت گردد.

### مسئول درس چه کسی است؟

یکی از اعضای هیأت علمی و یا مدرسان مدعو که مسئولیت طراحی کلی درس، هماهنگی با سایر اساتید و کارشناسان آموزشی دخیل در ارائه درس، تکمیل فرم شناسنامه کامل درس، پاسخگویی به دانشجویان و مسئولان آموزش و ثبت نمرات درس را بر عهده دارد.



## واحد برنامه ریزی درسی EDC

### راهنمای تدوین شناسنامه کامل دروس

#### منظور از اهداف شناختی (دانشی) چیست؟

اهدافی که محتوای مربوط به آن‌ها جنبه نظری داشته و یادگیری آنها مستلزم فعالیت‌های ذهنی و عقلانی است. معمولاً برای بیان این گونه اهداف از افعال زیر استفاده می‌شود: دانستن، شناختن، نام بردن، توضیح دادن، شرح دادن، بیان کردن، تعریف کردن، مثال زدن، فهرست تهیه کردن، تعیین کردن، طبقه بندی کردن و ...

مثال:

- یادگیری .....
- آشنایی با .....
- شناخت .....
- نام بردن .....
- توضیح دادن .....
- شرح دادن .....
- بیان کردن .....
- دانستن .....
- آگاهی از .....

#### منظور از اهداف روان حرکتی (مهارتی) چیست؟

اهدافی که محتوای مربوط به آن‌ها در مورد آموزش مهارت‌ها می‌باشد. معمولاً برای بیان این گونه اهداف از افعال زیر استفاده می‌شود: اجرا کردن، انجام دادن، آموزش دادن، شرکت کردن، استفاده کردن، مدیریت کردن، به کار گرفتن، نظارت کردن، انتخاب کردن، قادر بودن، توانا بودن و ...

مثال:

- توانایی اجرای .....
- توانایی انجام .....
- اشراف بر .....
- توانایی یاد دادن .....
- شرکت در .....
- توانایی استفاده از .....
- مدیریت .....
- مهارت .....
- توانایی به کار بستن .....
- نظارت بر .....
- توانایی انتخاب .....
- توانایی تصمیم‌گیری در مورد .....



## واحد برنامه ریزی درسی EDC راهنمای تدوین شناسنامه کامل دروس

### منظور از اهداف عاطفی (نگرشی) چیست؟

اهدافی که محتوای مربوط به آن‌ها جنبه ایجاد و یا تغییر نگرش، طرز فکر و ارزش‌ها را دارد. معمولاً برای بیان این گونه اهداف از افعال زیر استفاده می‌شود: آگاه بودن، واقف شدن، درک کردن، توجه کردن و ...  
مثال:

- واقف شدن به اهمیت .....
- آگاهی نسبت به اهمیت .....
- توجه به .....
- توجه به کاربرد .....
- توجه به اهمیت .....

### آیا می‌توان از متون دیگر استفاده و یا الگوبرداری نمود؟

در برنامه آموزشی رشته‌های مختلف که توسط شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مصوب گردیده، برای هر یک از دروس اهداف کلی تعریف شده که می‌توان از آن‌ها استفاده نمود.

### محتوای آموزشی را چگونه طراحی کنیم؟

در برنامه آموزشی رشته‌های مختلف که توسط شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مصوب گردیده، برای هر یک از دروس اختصاصی، محتوای ضروری تعیین شده است که می‌تواند بر اساس نیازهای سلامت منطقه و با تأیید کمیته برنامه ریزی درسی تا سقف ۲۰ درصد تغییر (و نه کاهش) داده شود. بهترین الگو برای طراحی محتوای آموزشی، شناسنامه ملی درس می‌باشد.



## راهبردهای آموزشی چیستند؟

تصمیمات جهت دار بنیادی در تدریس هستند که هدف آن‌ها دستیابی به اهداف آموزشی می باشد.

مثال:

- راهبرد استاد محوری (Teacher-centred)  
در این راهبرد تأکید بر روی نقش اساتید و چگونگی تدریس آن‌ها است و اساتید مرکز فعالیت‌هایی شامل سخنرانی یا تدریس در آزمایشگاه هستند و دانشجویان کنترل کمی بر انتخاب آن‌چه باید یاد بگیرند و ترتیب و روش‌هایی که باید استفاده کنند، دارند.
- راهبرد فراگیر محوری (Student-centred)  
در این راهبرد دانشجویان باید بیشتر پاسخگوی یادگیری خود و چگونگی آن باشند و با راهنمایی استاد می‌توانند درباره اهداف آموزشی تصمیم بگیرد، منابع مناسب یادگیری را برای دستیابی به این اهداف انتخاب کند و در مورد مراحل یادگیری و ارزیابی پیشرفت یادگیری خود نیز پاسخگو باشد. این نوع یادگیری بیشتر به صورت فعال است.
- راهبرد جمع‌آوری اطلاعات (Information gathering)  
هدف اصلی در برخی از دروس علوم پزشکی، انتقال مقدار زیادی علوم پایه و دانش بالینی به دانشجو است. همچنین از دانشجویان آموزش دیده انتظار می‌رود قادر به بازیابی این اطلاعات و به کار گرفتن آن در درمان بیماران باشند.
- راهبرد یادگیری مبتنی بر مشکل (Problem-based)  
در این راهبرد دانشجویان در مواجهه با مشکلات بیمار، ارایه خدمات سلامت، علم پزشکی یا پژوهش قرار می‌گیرند.
- راهبرد آموزش مبتنی بر رشته یا موضوع (Subject or Discipline-based)  
در برنامه آموزشی سنتی، بلوک‌های اصلی برای هر موضوع وجود دارد که در زمان مشخص و محدود شده‌ای در دوره آموزشی می‌باشند. انتظار این است که موضوعات بعدی بر پایه موضوعات قبلی قرار گرفته و ادامه یابد و کنار هم قرار دادن دانش کسب شده از هر بلوک یا رشته و ساختن تصویر کلی از علوم پزشکی به دانشجو واگذار می‌گردد.
- راهبرد تدریس ادغام یافته (Integrated) یا بین حرفه‌ای  
سازمان‌دهی یا یکسان‌سازی محتوای تدریس موضوعات مرتبط با هم که به طور معمول در دوره‌های آموزشی دانشگاه‌ها یا گروه‌های جداگانه تدریس می‌شوند. ادغام افقی بین محتوای دروس موازی در یک مرحله آموزشی دوره مثل علوم پایه است و ادغام عمودی بین موضوعاتی است که به صورت سنتی در دو مرحله آموزشی تدریس شده‌اند، مانند مرحله علوم پایه و مرحله علوم بالینی.



- راهبرد آموزش جامعه نگر (Community-Oriented)  
دانشجویان در یک محیط اجتماعی آموزش می بینند که شامل مطب، درمانگاه، پزشک خانواده، ویزیت بیمار در منزل یا بیمارستان ها و درمانگاه های روستایی می باشد.
- راهبرد آموزش بیمارستانی (Hospital-based)  
یاددهی در یک بیمارستان آموزشی متمرکز است و اساتید دانشگاه به آن به عنوان مدرس اضافه شده اند. بیشتر وقت دانشجویان با گوش دادن به سخنرانی اساتید و آموزش بر بالین بیماران بستری می گذرد.
- راهبرد استاد شاگردی یا برنامه های آموزش فرصت طلبانه (Opportunistic)  
دانشجو با یک استاد مسلط به حرفه همراه می شود و مهارت های عملی بالینی را با پیرو او بودن و حین انجام کار فرا می گیرد. در این روش ممکن است همراهی با یک استاد یا واحد بالینی برای مدت زمان معینی باشد. آن ها ممکن است همه بیماران بستری در بخش را ملاقات نمایند و در مورد وضعیت موجود بیماران آموزش داده شوند و یاد بگیرند. موضوعاتی که به این روش آموزش داده می شوند به تنوع و تعداد بیماران در دسترس و علائق اساتید بستگی دارد و امید است که دانشجویان در این مدت مشخص نمونه های مناسب و کافی از موارد بیماری مورد نیاز را برای فعالیت حرفه ای خود در آینده ببینند و یاد بگیرند.



## واحد برنامه ریزی درسی EDC

### راهنمای تدوین شناسنامه کامل دروس

#### روش های یاددهی چیستند؟

ابزارهایی برای پیاده سازی راهبردهای آموزشی توسط اساتید هستند که به فراخور موضوع مورد استفاده قرار می گیرند.

مثال:

- حل مسائل
- طراحی پروژه
- ارائه مورد (Case Presentation)
- نقشه سازی مفهومی
- بدیعه پردازی
- ارائه مشاوره
- ایفای نقش
- گردش علمی
- کاوشگری
- ژورنال کلاب
- طراحی بازخورد آزمون (Post-Exam Reflection)
- کتابخوانی
- آموزش الکترونیکی
- آموزش ترکیبی (Blended Learning)
- راندهای آموزشی
- گراند راند
- شبیه سازی
- سخنرانی فعال (کنفرانس)
- برگزاری کارگاه آموزشی
- طراحی پرسش و پاسخ (سقراطی)
- بارش افکار (بارش مغزی)



## واحد برنامه ریزی درسی EDC

### راهنمای تدوین شناسنامه کامل دروس

#### مسئولیت های دانشجو (یادگیری) چیستند؟

شیوه هایی برای پیاده سازی راهبردهای آموزشی توسط فراگیران هستند که متناسب با موضوع درسی مورد استفاده قرار می گیرند.  
مثال:

- مطالعه متون (یادگیری دیداری)
- مشاهده اطلاعات، تصاویر و نمودارها (یادگیری دیداری)
- یادگیری شفاهی و انتقال اطلاعات از طریق شنیدن (یادگیری شنیداری)
- نکته برداری (یادگیری نوشتاری)
- نوشتن نقد علمی (یادگیری نوشتاری)
- انجام نمونه های عملی، تجربی و دستکاری اشیا (یادگیری حرکتی)
- انجام پروژه
- انجام تکالیف
- یادگیری از همتا
- بحث در گروه های کوچک
- یادگیری الکترونیکی
- یادگیری مشارکتی (تعاملی)
- یادگیری مبتنی بر وظیفه
- تمرین در مرکز یادگیری مهارت های بالینی (Skill Lab)
- کار در آزمایشگاه
- ارائه سمینار
- یادگیری اکتشافی
- خودآموزی (Self-Study)
- ارائه گزارش صبحگاهی (Morning Report)
- بازخورد آزمون
- مشارکت فعال در ارزشیابی برنامه های آموزشی



## واحد برنامه ریزی درسی EDC راهنمای تدوین شناسنامه کامل دروس

### روش های ارزیابی چیستند؟

ابزارهایی برای سنجش ابعاد توانمندی دانشجویان شامل حیطه های شناختی، مهارتی و نگرشی می باشند.

مثال:

- آزمون های کتبی (بازپاسخ/بسته پاسخ)
- ارائه تکالیف به صورت گزارش کتبی یا سخنرانی
- آزمون های شفاهی
- آزمون تعاملی رایانه ای
- مشاهده عملکرد بالینی دانشجو
- (Objective Structured Clinical Examination) OSCE
- (Objective Structured Lab Examination) OSLE
- (Objective Structured Field Examination) OSFE
- (Directly Observed Procedural Skills) DOPS
- (Mini-Clinical Evaluation Exercise) Mini-CEX
- ارزیابی کارنما (Log Book)
- ارزیابی کارپوشه (Portfolio)
- ارزیابی ۳۶۰ درجه